

KRYTERIA OCENIANIA ODPOWIEDZI
Próbną Matura z OPERONEM

Historia
Poziom rozszerzony

Listopad 2013

W niniejszym schemacie oceniania zadań otwartych są prezentowane przykładowe poprawne odpowiedzi. W tego typu zadaniach należy również uznać odpowiedzi ucznia, jeśli są inaczej sformułowane, ale ich sens jest zgodny z podanym schematem, oraz inne poprawne odpowiedzi w nim nieprzewidziane.

Więcej arkuszy znajdziesz na stronie: arkusze.pl

Zadanie	Poprawne odpowiedzi	Zasady przyznawania punktów	Suma punktów
1.	A. Imię – Atena Atrybuty – np. hełm, egida, tarcza	1 pkt – podanie pełnej i poprawnej odpowiedzi 0 pkt – podanie niepoprawnej lub niepełnej odpowiedzi, lub brak odpowiedzi	0–2
	B. Rzymska odpowiedniczka – Minerwa	1 pkt – podanie poprawnej odpowiedzi 0 pkt – podanie niepoprawnej odpowiedzi lub brak odpowiedzi	
2.	1. fałsz 2. prawda 3. prawda	1 pkt – podanie pełnej i poprawnej odpowiedzi 0 pkt – podanie niepełnej, niepoprawnej odpowiedzi, lub brak odpowiedzi	0–1
3.	Miejsce przechowywania: kościół Mariacki w Krakowie Autor: Wit Stwosz Wiek: XV w.	1 pkt – podanie pełnej i poprawnej odpowiedzi 0 pkt – podanie niepoprawnej lub niepełnej odpowiedzi, lub brak odpowiedzi	0–1
4.	Bolesław Krzywousty, a jego brat to Zbigniew; uzasadnienie: np. Właśnie za czasów Bolesława Krzywoustego doszło do wojny z cesarzem, który domagał się umożliwienia powrotu do Polski brata władcy (Zbigniewa) i podziału państwa.	1 pkt – podanie pełnej i poprawnej odpowiedzi 0 pkt – podanie niepoprawnej lub niepełnej odpowiedzi, lub brak odpowiedzi	0–1
5.	A. 1. prawda 2. fałsz 3. prawda 4. prawda	1 pkt – podanie pełnej i poprawnej odpowiedzi 0 pkt – podanie niepełnej, niepoprawnej odpowiedzi, lub brak odpowiedzi	0–2
	B. (Władysław) Łokietek, Kazimierz Wielki	1 pkt – podanie pełnej i poprawnej odpowiedzi 0 pkt – podanie niepoprawnej lub niepełnej odpowiedzi, lub brak odpowiedzi	

Historia. Poziom rozszerzony
Próbna Matura z OPERONEM i „Gazetą Wyborczą”

Zadanie	Poprawne odpowiedzi	Zasady przyznawania punktów	Suma punktów
6.	Zakon dominikanów; uzasadnienie: np. Po łacinie nazwa zakonu <i>domini canes</i> oznacza „psy Pańskie”, stąd symbol psa, który był też symbolem wierności (tu: wierności zakonników Kościołowi). Pies leży na księdze, co symbolizuje dominikańską wierność Biblii i nauce Kościoła. Pies był też symbolem ubóstwa, a zakon dominikanów był zakonem żebraczym. Pochodnia w pysku psa jest symbolem kaznodziejskiej misji dominikanów, czyli niesienia światła ludowi (wiernym).	1 pkt – podanie poprawnej odpowiedzi zawierającej nazwę i uzasadnienie 0 pkt – podanie niepełnej, niepoprawnej odpowiedzi lub brak odpowiedzi	0–1
7.	Stanisław August Poniatowski	1 pkt – podanie poprawnej odpowiedzi 0 pkt – podanie niepoprawnej odpowiedzi lub brak odpowiedzi	0–1
8.	merkantylizm	1 pkt – podanie poprawnej odpowiedzi 0 pkt – podanie niepoprawnej odpowiedzi lub brak odpowiedzi	0–1
9.	Walki legionów polskich we Włoszech 1797–1800	1 pkt – podanie pełnej i poprawnej odpowiedzi 0 pkt – podanie niepełnej, niepoprawnej odpowiedzi lub brak odpowiedzi	0–1
10.	A. b) wyprawą na Moskwę	1 pkt – podanie poprawnej odpowiedzi 0 pkt – podanie niepoprawnej odpowiedzi lub brak odpowiedzi	0–2
	B. Np. Bardzo wielu Polaków zginęło w czasie wyprawy na Moskwę i podczas odwrotu. Upadło Księstwo Warszawskie. Utworzone zostało Królestwo Polskie podległe carowi.	1 pkt – podanie poprawnej, dwuelementowej odpowiedzi 0 pkt – podanie niepełnej, niepoprawnej odpowiedzi lub brak odpowiedzi	
11.	A. Najmniejszy przyrost ludności w Stanów Zjednoczonych (USA) i terytoriów zależnych był w okresie 1860–1870. Np. Powodem tego stanu było to, że we wskazanym okresie toczyła się wojna domowa (secesyjna), w czasie której zginęło wielu Amerykanów. Wojna wpłynęła też na spadek imigracji do USA.	1 pkt – podanie pełnej i poprawnej odpowiedzi 0 pkt – podanie niepełnej, niepoprawnej odpowiedzi lub brak odpowiedzi	0–2
	B. Np. Na początku omawianego okresu zakończyła się wojna domowa (secesyjna) i nie było następnych konfliktów wewnętrznych, które zmniejszałyby zaludnienie i wpływały na zahamowanie imigracji do USA. Wzrost gęstości zaludnienia spowodowała (oprócz naturalnego przyrostu demograficznego) dodatkowo znacząca imigracja z całego świata.	1 pkt – podanie pełnej i poprawnej odpowiedzi 0 pkt – podanie niepełnej, niepoprawnej odpowiedzi lub brak odpowiedzi	

Więcej arkuszy znajdziesz na stronie: arkusze.pl

Historia. Poziom rozszerzony
Próbna Matura z OPERONEM i „Gazetą Wyborczą”

Zadanie	Poprawne odpowiedzi	Zasady przyznawania punktów	Suma punktów
12.	A. c) neoklasyzystycznego	1 pkt – podanie poprawnej odpowiedzi 0 pkt – podanie niepoprawnej odpowiedzi lub brak odpowiedzi	0–2
	B. 1. fałsz 2. prawda 3. prawda 4. fałsz	1 pkt – podanie pełnej i poprawnej odpowiedzi 0 pkt – podanie niepełnej, niepoprawnej odpowiedzi lub brak odpowiedzi	
13.	a) 2 b) 4 c) 5 d) 1 e) 3	1 pkt – podanie pełnej i poprawnej odpowiedzi 0 pkt – podanie niepełnej, niepoprawnej odpowiedzi lub brak odpowiedzi	0–1
14.	I wojna światowa. Można to wywnioskować np. po użyciu sterowca do bombardowania, czego wcześniej ani później nie robiono. Na I wojnę wskazują także stroje bombardowanych żołnierzy, w tym szkocki kilt. Argumentami uzasadniającymi mogą być też: charakterystyczny niemiecki hełm żołnierza (pikielhauba) w sterowcu, zawieszona na nim flaga cesarska oraz nazwa Zeppelin 7.	1 pkt – podanie pełnej trzejelementowej i poprawnej odpowiedzi 0 pkt – podanie niepełnej, niepoprawnej odpowiedzi lub brak odpowiedzi	0–1
15.	Narodowosocjalistyczna Niemiecka Partia Robotników	1 pkt – podanie poprawnej odpowiedzi 0 pkt – podanie niepoprawnej odpowiedzi lub brak odpowiedzi	0–1
16.	A. Np. Zawarte w tekście nauki są ponadczasowe, gdyż mówią o równym traktowaniu poddanych, niestosowaniu przemocy oraz o doborze urzędników i współpracowników według kryteriów kompetencji. Wskazówkami tymi mogą kierować się rządzący również współcześnie.	1 pkt – podanie pełnej i poprawnej odpowiedzi 0 pkt – podanie niepełnej, niepoprawnej odpowiedzi lub brak odpowiedzi	0–2
	B. „Pan dwóch brzegów” to faraon (panujący według egipskich wierzeń zarówno w świecie doczesnym nad Egiptem, jak i w krainie zmarłych po swojej śmierci).	1 pkt – podanie poprawnej odpowiedzi 0 pkt – podanie niepoprawnej odpowiedzi lub brak odpowiedzi	
17.	A. Cechy pozytywne: np. umiejętność doboru współpracowników, dbałość o dobro państwa, talenty organizacyjne Cechy negatywne: np. przywiązanie do zbytku nawet w czasach kryzysu, brak wykształcenia, wywyższanie własnej osoby (deifikowanie)	1 pkt – podanie pełnej, czteroelementowej i poprawnej odpowiedzi 0 pkt – podanie niepełnej, niepoprawnej odpowiedzi lub brak odpowiedzi	0–2
	B. Tetrarchia. Np. została wprowadzona, by usprawnić rządzenie ogromnym terytorialnie imperium i zapobiec wojnom domowym.	1 pkt – podanie pełnej i poprawnej odpowiedzi 0 pkt – podanie niepełnej, niepoprawnej odpowiedzi lub brak odpowiedzi	

Więcej arkuszy znajdziesz na stronie: arkusze.pl

Historia. Poziom rozszerzony
Próbna Matura z OPERONEM i „Gazetą Wyborczą”

Zadanie	Poprawne odpowiedzi	Zasady przyznawania punktów	Suma punktów
18.	A. Np. Papież przez słowo „beneficjum” rozumiał dobry uczynek, nie zaś własność ziemską wiążącą się z władzą, czyli <i>feudum</i> . Papież nie chciał zrazić do siebie cesarza i dlatego umniejszał znaczenie słowa „beneficjum”.	1 pkt – podanie pełnej i poprawnej odpowiedzi 0 pkt – podanie niepełnej, niepoprawnej odpowiedzi lub brak odpowiedzi	0–2
	B. Spór o inwestyturę, np. cesarz Henryk IV i papież Grzegorz VII	1 pkt – podanie pełnej i poprawnej odpowiedzi 0 pkt – podanie niepełnej, niepoprawnej odpowiedzi lub brak odpowiedzi	
19.	A. Bulla to okrągła, metalowa pieczęć przytwierdzana dawniej do dokumentów (dyplomów) szczególnej wagi, wydawanych przez władców (królów, papieży). Nazwą tą określa się też dokumenty opatrzone taką pieczęcią.	1 pkt – podanie pełnej i poprawnej odpowiedzi 0 pkt – podanie niepełnej, niepoprawnej odpowiedzi lub brak odpowiedzi	0–2
	B. msza święta, udział arcybiskupa, przysięga przed ołtarzem	1 pkt – podanie pełnej i poprawnej odpowiedzi 0 pkt – podanie niepełnej, niepoprawnej odpowiedzi lub brak odpowiedzi	
20.	A. Car deklarował życzliwość wobec Polaków, lecz zarazem stał na stanowisku nierozdzielności Polski i Rosji. Nie zgadzał się na autonomię ziem polskich ani na rozluźnienie ich związku z Rosją.	1 pkt – podanie pełnej i poprawnej odpowiedzi 0 pkt – podanie niepełnej, niepoprawnej odpowiedzi lub brak odpowiedzi	0–2
	B. Słowa cara wzywały Polaków do rezygnacji z marzeń o suwerenności lub szerokiej autonomii. W tym czasie w wojnie krymskiej Rosja poniosła klęskę, więc Polacy liczyli na zmiany związane z osłabieniem Rosji.	1 pkt – podanie pełnej i poprawnej odpowiedzi 0 pkt – podanie niepełnej, niepoprawnej odpowiedzi lub brak odpowiedzi	

Więcej arkuszy znajdziesz na stronie: arkusze.pl

Historia. Poziom rozszerzony
Próbna Matura z OPERONEM i „Gazetą Wyborczą”

Zadanie 21.

Temat I: Porównaj zakres władzy monarszej w Anglii i w Rzeczypospolitej Obojga Narodów w XVII w.

Więcej arkuszy znajdziesz na stronie: arkusze.pl

Kryterium szczegółowe dla poszczególnych poziomów	Punkty
I poziom Zdający poprawnie umieścił temat w czasie i przestrzeni. Zdający podał tylko kilka faktów dotyczących zakresu władzy monarszej w Anglii (np. konflikt Cromwella z Karolem I, kształtowanie się parlamentaryzmu) i w Rzeczypospolitej Obojga Narodów (np. istnienia dwuizbowego Sejmu, rokosze antykrólewskie, <i>liberum veto</i>), przedstawiając je chaotycznie, bez wykazania powiązań między nimi. Praca świadczy jednak o tym, że zdający zrozumiał temat.	1–5
II poziom Zdający poszerzył zakres merytoryczny pracy oraz dokonał prostych operacji związanych z tzw. myśleniem historycznym, czyli selekcjonowaniem i hierarchizowaniem faktów. Wskazał najważniejsze wydarzenia wpływające na stan władzy w Polsce i Anglii w XVII wieku: istnienie parlamentu (np. Sejm – Senat i Izba Poselska oraz Parlament – Izba Gmin i Izba Lordów), opozycji (np. Zebrzydowski, Lubomirski, Cromwell), postawy i roli poszczególnych władców (np. Zygmunt III Waza, Władysław IV, Jan Kazimierz, Michał Korybut Wiśniowiecki, Jan III Sobieski, Jakub I, Karol I, Jakub II, Karol II, Wilhelm Orański) i konfliktów wewnętrznych (np. polskie rokosze, upadek Karola I, walki stronnictwa francuskiego i habsburskiego w Polsce, walki wigów i torysów oraz independentów i prezbiterian w Anglii). Przedstawił prawidłowo związki przyczynowo-skutkowe oraz podjął próbę porównania. Praca w przeważającej mierze jest jednak chronologiczna, a nie rzeczowa.	6–10
III poziom Zdający przedstawił zagadnienie w syntetycznej formie, dokonał trafnej i selekcji faktów, świadczącej o rozumieniu ich znaczenia i hierarchii, posługując się ze zrozumieniem terminologią historyczną, przedstawił zagadnienie w ujęciu dynamicznym, dostrzegł złożoność procesów historycznych wpływających na pozycję króla w Anglii i Polsce w XVII w. Zestawienie w formie porównania powinno objąć różne sfery procesu, takie jak polityka (np. stosunki z sąsiadami, prowadzone wojny zewnętrzne, zakres władzy króla i parlamentu, armia – sposób zaciągu, finansowanie i dowodzenie), gospodarka (np. podatki, podstawy dobrobytu państwa, główne towary eksportowe i import, wpływ władzy na sprawy gospodarcze, dostęp do obcych rynków, utrudnienia w handlu) i sprawy społeczne (np. stosunki państwo Kościół, monopol na władzę warstw wyższych, stosunki pomiędzy szlachtą a mieszczanami, pozycja chłopów), a w obrębie tych sfer dokonać hierarchizowania i ocen. Powinien też umieścić opisywane zjawiska w szerszym kontekście, np. międzynarodowym w odniesieniu do ustroju innych krajów europejskich w opisywanym okresie (np. zestawień to z ustrojem Francji za panowania Ludwika XIV lub też z kształtującym się ustrojem Rosji). Zdający sformułował wnioski i podjął próbę oceny.	11–15
IV poziom Zdający dokonał samodzielnej analizy i oceny opisywanych zjawisk, wykazał się w pracy pogłębioną analizą historyczną. Odpowiednio uargumentował własne wnioski i refleksje. Odwołał się do różnych źródeł informacji, powołując się dwukrotnie na opinie historiografii w danym temacie (np. prace A. Kerstena, M. Boguckiej, S. Płazy, Z. Wójcika, A. Wyczańskiego). Zdający powinien też wykazać skutki długofalowe przemian opisywanych w obu państwach wykraczających w przestrzeń kolejnej epoki bądź sięgających czasów współczesnych (np. totalny rozkład państwa polskiego w XVIII w. zakończony rozbiorami, umocnienie się brytyjskiego modelu parlamentarnego i wyjście kraju na czoło potęg światowych w dziedzinie gospodarki). Zdający wykazał się umiejętnością samodzielnego rozumowania oraz formułowania wniosków i ocen, podsumował rozważania.	16–20

Przy przyznawaniu punktów na określonym poziomie w zadaniu rozszerzonej odpowiedzi egzaminator będzie uwzględniał również poprawność językową i stylistyczną oraz estetykę pracy.

Historia. Poziom rozszerzony
Próbna Matura z OPERONEM i „Gazetą Wyborczą”

Temat II: Scharakteryzuj przyczyny i okoliczności upadku monarchii w Europie na początku XX w. na przykładzie dwóch wybranych państw

Kryterium szczegółowe dla poszczególnych poziomów	Punkty
I poziom Zdający poprawnie umieścił temat w czasie i przestrzeni. Zdający podał tylko kilka faktów dotyczących przyczyn i okoliczności upadku monarchii w Europie (np. monarchii hiszpańskiej, niemieckiej, austro-węgierskiej, rosyjskiej, tureckiej), przedstawiając je chaotycznie, bez wykazania powiązań między nimi (np. abdykacja Mikołaja II w Rosji, przegrana Niemiec, rozpad Austro-Węgier). Praca świadczy jednak o tym, że zdający zrozumiał temat.	1–5
II poziom Zdający poszerzył zakres merytoryczny pracy oraz dokonał prostych operacji związanych z tzw. myśleniem historycznym, czyli selekcjonowaniem i hierarchizowaniem faktów. Wskazał najważniejsze wydarzenia wpływające na upadek wybranych monarchii (np. brak demokratycznych reform, przedłużającą się I wojnę światową). Przedstawił prawidłowo związki przyczynowo-skutkowe oraz podjął próbę porównania.	6–10
III poziom Zdający przedstawił zagadnienie w syntetycznej formie, dokonał trafnej selekcji faktów, świadczącej o rozumieniu ich znaczenia i hierarchii, posługując się ze zrozumieniem terminologią historyczną, przedstawił zagadnienie w ujęciu dynamicznym, dostrzegł złożoność procesów historycznych wpływających na wzrost potęgi wybranych monarchii, a następnie ich gwałtowny i jednoczesny koniec. Zestawienie w formie porównania powinno objąć różne sfery procesu, takie jak polityka (np. wojny w Europie II poł. XIX w., konflikty między mocarstwami, rozpad „sojuszu trzech cesarzy”, powstanie i przynależność do bloków politycznych trójprzymierza i trójporozumienia, wybuch I wojny światowej), gospodarka (np. powstawanie i istnienie imperiów kolonialnych, nierównomierny rozwój gospodarczy, nienadążanie za postępem technicznym, tworzenie się światowego rynku gospodarczego) i sprawy społeczne (np. problemy monarchii wielonarodowościowych, brak reform społecznych, powstawanie nowych partii i nurtów politycznych, tworzenie się nowych ideologii jak panslawizm i pangermanizm), a w obrębie tych sfer zdający powinien dokonać hierarchizowania i ocen. Powinien też umieścić opisywane zjawiska w szerszym kontekście tendencji po wielkiej wojnie występujących w Europie i na świecie (np. powstawanie wielu państw z ustrojem dyktatorskim, mała liczba republik demokratycznych w Europie, wzrost roli Stanów Zjednoczonych oraz próba tworzenia organizacji międzynarodowej dbającej o pokój na świecie Ligi Narodów).	11–15
IV poziom Zdający dokonał samodzielnej analizy i oceny opisywanych zjawisk, wykazał się w pracy pogłębioną analizą historyczną. Odpowiednio uargumentował własne wnioski i refleksje. Odwołuje się do różnych źródeł informacji, powołując się dwukrotnie na opinie historiografii w danym temacie (np. J. Pajewskiego, P. Szlanty, B.W. Tuchmana, R. Pipesa, D. Wołkogonowa). Zdający powinien też wykazać skutki długofalowe przemian opisywanych w obu porównywanych państwach, wykraczających poza najbliższą epokę oraz sięgających czasów współczesnych (np. Niemcy, które wchłaniają Austrię i wywołują kolejną wojnę, Rosja, która przekształca się w ZSRR i oddziałuje na cały świat do końca XX w., odradzająca się monarchia w Hiszpanii po okresie wojny domowej i faszystów). Zdający wykazał się umiejętnością samodzielnego rozumowania oraz formułowania wniosków i ocen, podsumował rozważania.	16–20

Przy przyznawaniu punktów na określonym poziomie w zadaniu rozszerzonej odpowiedzi egzaminator będzie uwzględniał również poprawność językową i stylistyczną oraz estetykę pracy.